

Programowanie Obiektowe

Laboratorium 4 – modyfikacja przykładowej aplikacji

Tomasz Bieliński

2018-03-14

Przygotowanie do zajęć w domu

Celem tego laboratorium będzie rozwinięcie prostej aplikacji napisanej w języku Java. Na początku zostaną omówione niektóre elementy wspomnianej aplikacji.

Zakresy widoczności

W języku Java są 4 zakresy widoczności:

- Publiczny oznaczany słowem kluczowym **public** – pole, metoda lub klasa oznaczone tym modyfikatorem jest dostępne **dla każdej innej klasy z każdego pakietu**,
- Pakietu oznaczany przez brak modyfikatora zakresu widoczności – pole, metoda lub klasa tego typu jest widoczne **dla wszystkich klas z tego samego pakietu**,
- Chroniony oznaczany słowem kluczowym **protected** – pole, metoda lub klasa oznaczone tym modyfikatorem jest dostępne **tylko dla klasy w, której jest ono/ona zdefiniowane lub dla klas pochodnych**,
- Prywatny oznaczany słowem kluczowym **private** – pole, metoda lub klasa oznaczone tym modyfikatorem jest dostępne **tylko dla klasy w której jest ono/ona zdefiniowane**.

Typ wyliczeniowy

W języku Java również jest dostępny typ wyliczeniowy, jednak różni się on od analogicznego typu w języku C++. W języku C++ typ wyliczeniowy jest traktowany jak typ prosty, natomiast w języku Java jest to **typ referencyjny**. Przykład przedstawia Listing 1.

Listing 1 Przykład typu wyliczeniowego

```
package pl.edu.pg.eti.ksg.po.lab2.biegpolesie;

/**
 * Rodzaje terenu na jakie mogą natknąć się uczestnicy biegu po lesie
 * @author TB
 */
public enum RodzajTerenu {
    /**
     * Teren po którym łatwo jest się porsuzać
     */
    DROGA,

    /**
     * Nieco mniej przebieżna niż {@link
    pl.edu.pg.eti.ksg.po.lab2.biegpolesie.RodzajTerenu#DROGA}
     */
    SCIEZKA,

    /**
     * Teren w którym trzeba się ostrożnie przuszać
     */
    WYSOKI_LAS,
```

```
/**
 * Teren trudny
 */
NISKI_LAS,

/**
 * Teren niebezpieczny, prawie niemożliwy do przebycia
 */
BAGNO;
}
```

Kolekcje

W bibliotece standardowej języka Java znajduje się dużo gotowych klas implementujących kolekcję. Kolekcje implementują całą hierarchię interfejsów, które standaryzują operacje na kolekcja niezależnie od wybranej implementacji. Listing 2 przedstawia zastosowanie klasy `java.util.HashSet` poprzez interfejs `java.util.Set`.

Listing 2 Zastosowanie klasy `java.util.HashSet` rzutowanej na interfejs `java.util.Set`

```
package pl.edu.pg.eti.ksg.po.lab2;

/*
 * .....
 */
public class Javalab2 {

    public static void main(String[] args) {

        Set<Uczestnik> uczestnicy = new HashSet<>();
        uczestnicy.add(new BagiennyBiegacz("Krzysztof", "Kowalski",
                                           Czlowiek.Plec.MEZCZYZNA));
        uczestnicy.add(new RobotMobilny(1));
        uczestnicy.add(new Terminator(3912));
        uczestnicy.add(new Student("Alfred", "Archiwista",
                                    Czlowiek.Plec.MEZCZYZNA, "Historia"));
        uczestnicy.add(new StudentWETIOrazLesnik("Apoloniusz",
                                                  "Gałązka", Czlowiek.Plec.MEZCZYZNA, "Informatyka"));

        /*
         * .....
         */

        for(Uczestnik u : uczestnicy)
        {
            bieg.dodajUczestnika(u);
        }

        bieg.przeprowadzImpreze();
    }
}
```

Warto zwrócić uwagę na linię

```
Set<Uczestnik> uczestnicy = new HashSet<Uczestnik>();
```

Interfejs `java.util.Set` oraz klasa `java.util.HashSet` są typami generycznymi. Oznacza to, że jako parametr przyjmują one typ. Dzięki temu można powiedzieć, że obiekt na który wskazuje referencja `uczestnicy` zawiera elementy implementujące interfejs `Uczestnik`. Bez funkcjonalności typów generycznych konieczne by było rzutowanie obiektów na klasę `java.lang.Object`, a podczas odczytywania obiektów z kolekcji trzeba by było rzutować je z powrotem właściwą klasę lub interfejs (np. `Uczestnik`).

W Java 7 wprowadzono tzw. „Diamond operator”, który pozwala na skracanie zapisu tworzenia niektórych obiektów generycznych.

```
Set<Uczestnik> uczestnicy = new HashSet<>();
```

W pakiecie `java.util` istnieje cała hierarchia interfejsów dotyczących kolekcji¹. Dobrym przykładem elementu tej hierarchii jest interfejs `java.lang.Iterable`, który pozwala iterować po kolekcjach w następujący sposób:

```
for (Uczestnik u : uczestnicy)
{
    bieg.dodajUczestnika(u);
}
```

Klasy wewnętrzne, anonimowe, lambda wyrażenia, interfejsy funkcjonalne

Założmy istnienie następującego interfejsu (Listing 3).

Listing 3 Interfejs `SluchaczZdarzen`

```
package pl.edu.pg.eti.ksg.po.lab2.sup;
/*
 * Adnotacja @FunctionalInterface została wprowadzona w Javie 8.
 * Służy ona do oznaczania interfejsów z jedną metodą. Na takie
 * interfejsy mogą zostać przekonwertowane lambda wyrażenia oraz metody
 * mające taką samą listę argumentów oraz typ zwracany.
 */
@FunctionalInterface
public interface SluchaczZdarzen {
    /*
     * Metoda interfejsu funkcjonalnego może mieć dowolną listę
     * parametrów oraz typ zwracany.
     */
    public void wystapiloZdarzenie(int priorytet, String nazwa);
}
```

¹ <https://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/java/util/package-tree.html>, sekcja „Interface Hierarchy”

Interfejs ten zastosowano aby zaprezentować w jaki sposób zwykła klasa może subskrybować zdarzenia (Listing 4 oraz Listing 5).

Listing 4 ZwykłaKlasa która obsługuje zdarzenia poprzez interfejs SluchaczZdarzen na 6 różnych sposobów

```
package pl.edu.pg.eti.ksg.po.lab2.sup;
public class ZwykłaKlasa {

    private static int liczbaInstancji = 0;

    private int numerInstancji;

    /**
     * Klasa wewnętrzna ma dostęp do wszystkich pól i metod obiektu oraz
     * klasy. Nie musi implementować interfejsu. Może mieć dowolny zasięg
     * widoczności.
     */
    private class KlasaWewnętrzna implements SluchaczZdarzen
    {
        private int poleKlasyWewnentrznej;

        public KlasaWewnętrzna(int poleKlasyWewnentrznej) {
            this.poleKlasyWewnentrznej = poleKlasyWewnentrznej;
        }

        @Override
        public void wystapiloZdarzenie(int priorytet, String nazwa) {
            System.out.println("KlasaWewnętrzna obsługuje zdarzenie "
                               +nazwa+" o prioryecie "+priorytet);
            System.out.println("Wartosci pól:");
            System.out.println("liczbaInstancji: "+ liczbaInstancji);
            System.out.println("numerInstancji: "+ numerInstancji);
            System.out.println("poleKlasyWewnentrznej: "+
                               poleKlasyWewnentrznej);
        }
    }

    /**
     * Statyczna klasa wewnętrzna ma tylko dostęp
     * do wszystkich statycznych pól i metod klasy.
     * Nie musi implementować interfejsu.
     * Może mieć dowolny zasięg widoczności.
     */
    private static class StatycznaKlasaWewnętrzna
        implements SluchaczZdarzen
    {
        private int poleStatycznejKlasyWewnentrznej;

        public StatycznaKlasaWewnętrzna(int p) {
            this.poleStatycznejKlasyWewnentrznej = p;
        }
    }
}
```

```
@Override
public void wystapiloZdarzenie(int priorytet, String nazwa) {
    System.out.println("StatycznaKlasaWewnetrzna"+
        "obsługuje zdarzenie "+nazwa+
        " o priorytecie "+priorytet);
    System.out.println("Wartosci pól:");
    System.out.println("liczbaInstancji: "+ liczbaInstancji);
    //Brak dostępu do pola numerInstancji - klasa wewnętrzna jest statyczna
    //System.out.println("numerInstancji: "+ numerInstancji);
    System.out.println("poleStatycznejKlasyWewnetrznej: "+
        poleStatycznejKlasyWewnetrznej);
}

}

public ZwyklaKlasa() {
    liczbaInstancji++;
    numerInstancji = liczbaInstancji;
}

public SluchaczZdarzen klasaWewnetrzna()
{
    return new KlasaWewnetrzna(2*numerInstancji);
}

public SluchaczZdarzen statycznaKlasaWewnetrzna()
{
    return new StatycznaKlasaWewnetrzna(3*liczbaInstancji);
}

public SluchaczZdarzen klasaAnonimowa()
{
    /**
     * Obiekt klasy anonimowej tworzony w metodzie obiektu
     * nadrzędnego ma dostęp do wszystkich pól i metod analogicznie
     * do klasy wewnętrznej. Klasy anonimowe mogą być utworzone na
     * bazie każdej klasy po której można dziedziczyć, bądź
     * interfejsu. Najczęściej jednak klasy te są
     * tworzone na bazie klas abstrakcyjnych i interfejsów.
     */
    return new SluchaczZdarzen() {

        int poleKlasyAnonimowej = 5*numerInstancji;

        @Override
        public void wystapiloZdarzenie(int priorytet, String nazwa)
        {
            System.out.println("KlasaAnonimowa obsługuje zdarzenie "
                +nazwa+" o priorytecie "+priorytet);
            System.out.println("Wartosci pól:");
            System.out.println("liczbaInstancji: "+ liczbaInstancji);
            System.out.println("numerInstancji: "+ numerInstancji);
            System.out.println("poleKlasyAnonimowej: "+
                poleKlasyAnonimowej);
        }
    };
}
```

```
public void zwyklaMetoda(int priorytet, String nazwa)
{
    System.out.println("zwyklaMetoda obsługuje zdarzenie "+nazwa
        +" o priorytecie "+priorytet);
    System.out.println("Wartosci pól:");
    System.out.println("liczbaInstancji: "+ liczbaInstancji);
    System.out.println("numerInstancji: "+ numerInstancji);
}

public static void zwyklaStatycznaMetoda(int priorytet,
    String nazwa)
{
    System.out.println("zwyklaStatycznaMetoda obsługuje zdarzenie "
        +nazwa+" o priorytecie "+priorytet);
    System.out.println("Wartosci pól:");
    System.out.println("liczbaInstancji: "+ liczbaInstancji);
}
}
```

Listing 5 Przykład subskrypcji zdarzenia oraz jego wywołania

```
package pl.edu.pg.eti.ksg.po.lab2.sup;
import java.util.LinkedList;
import java.util.List;
/**
 * @author TB
 */
public class Javalab2_sup {
    public static void main(String[] args) {
        int a = 5;
        double b = 3.14;
        ZwyklaKlasa instancjaA = new ZwyklaKlasa();
        ZwyklaKlasa instancjaB = new ZwyklaKlasa();

        List<SluchaczZdarzen> listaSluchaczy = new LinkedList<>();
        listaSluchaczy.add(instancjaA.klasaWewnetrzna());
        listaSluchaczy.add(instancjaA.statycznaKlasaWewnetrzna());
        listaSluchaczy.add(instancjaA.klasaAnonimowa());
        /**
         * Wyrażenia lambda wprowadzono w Javie 8. Można przyjąć,
         * że jest to skrócona wersja klasy anonimowej
         * dla interfejsu oznaczonego andotacją
         * @FunctionalInterface
         */
        listaSluchaczy.add((int p, String n) -> {
            System.out
                .println("Wyrażenie Lambda obsługuje zdarzenie "+n
                    +" o priorytecie "+p);
            System.out.println("Wartosci pól:");
            System.out.println("wartość a z funkcji main: "+ a);
            System.out.println("wartość b z funkcji main: "+ b);
        });
    }
}
```

```
/**
 * Wprowadzone w Javie 8. Pozwala przekonwertować metodę
 * obiektu na klasę implementującą interfejs funkcjonalny.
 */
listaSluchaczy.add(instancjaB::zwyklaMetoda);

/**
 * Wprowadzone w Javie 8. Pozwala przekonwertować metodę
 * statyczną na klasę implementującą interfejs funkcjonalny
 */
listaSluchaczy.add(ZwyklaKlasa::zwyklaStatycznaMetoda);

String nazwa = "Test Interfejsów";
int priorytet = 8;
for(SluchaczZdarzen sl : listaSluchaczy)
{
    sl.wystapiloZdarzenie(priorytet, nazwa);
}

}
```

Zdarzenia są jedną z zaawansowanych technik programowania obiektowego. Przykład rejestracji zdarzeń, który uwidacznia Listing 5, jest nieco uproszczony. Zazwyczaj klasa która generuje zdarzenia posiada prywatną kolekcję obiektów obsługujących zdarzenie, zaś dostęp do niej jest poprzez metodę publiczną. W języku Java zdarzenia nie są wspierane specjalną konstrukcją językową – trzeba do tego celu wykorzystać interfejsy. W języku C# do obsługi służy specjalne pole klasy oznaczane słowem kluczowym **event**, które ukrywa całą implementację obsługi zdarzeń.

Zadania na laboratorium

Zadania laboratoryjne będą polegać na modyfikacji istniejącej aplikacji. Aplikacją tą jest prosta symulacja o nazwie „Bieg po lesie”. Aplikacja ta symuluje wyścigi plenerowe po trasie złożonej z różnych form terenu. Celem uczestników jest jak najszybsze pokonanie trasy i dotarcie na metę. Zmagania uczestników są komentowane przez komentatora. Sami uczestnicy także wypowiadają się na temat elementów trasy i swoich zmagających.

Uwaga! Zadania przedstawione poniżej mogą być modyfikowane przez prowadzącego laboratorium.

Zadanie 0

Przeanalizuj kod aplikacji. Odnajdź tam klasę o zasięgu pakietowym. Zastanów się jakie to rodzi konsekwencje, oraz z jakiego powodu klasa ta ma ustawiony taki zasięg widoczności.

Zadanie 1 (2 punkty)

Dodaj do pakietu `pl.edu.pg.eti.ksg.po.lab2.biegpolesie` typ enum **DziedzinaZadania**, który będzie zawierał następujące dziedziny:

- Matematyka,
- Fizyka,
- Informatyka,
- Sztuka,
- Nauki Leśne

Można dodać także inne dziedziny nauk (np. medycyna).

Stwórz następujące klasy i metody:

- Klasę implementującą interfejs **ElementTrasy** odpowiadającą za umieszczenie zadania na trasie, analogicznie do klasy **Teren**,
- Metodę **rozwiaczZadanie** w interfejsie **Uczestnik**. Metoda ta ma zwracać wartość boolean informującą, czy uczestnik rozwiązał zadanie z odpowiedniej dziedziny – analogicznie do metody **predkoscPoruszaniaSie**. Zaimplementuj tą metodę we wszystkich klasach implementujących interfejs uczestnik lub dziedziczących po niej. Warto do tego zastosować generator pseudolosowy. Dla człowieka przyjmij szansę 10% na rozwiązanie zadania, zaś dla robota mobilnego 5% (robot mobilny nie umie czytać i zawsze losuje rozwiązanie).
- Dodaj w metodzie **zmaganiaZElementemTrasy** klasy **BiegPoLesie** obsługę zadań.
- Dodaj w klasie **Komentator** metodę **relacjonuj** dedykowaną dla zadań. Dodaj jej wywołanie w odpowiednim miejscu klasy **BiegPoLesie**.

Zadanie 2 (1 punkt)

Zmień dostęp do konstruktorów klas **Teren** oraz **Zadanie** na pakietowy. Utwórz klasę **FabrykaElementowTrasy**, która będzie miała metody konstruujące obiekty implementujące interfejs **ElementTrasy**. Metody te powinny przyjmować obiekt typu enum **RodzajTerenu** lub **DziedzinaZadania**. Ponadto powinna istnieć trzecia metoda, która przyjmuje jako parametr obiekt typu String. Metoda ta powinna wyrzucać własny wyjątek, jeśli przetworzenie napisu na element trasy nie powiedzie się. Metody w klasie **FabrykaElementowTrasy** mogą być statyczne (choć nie muszą).

Popraw implementacje metod tworzących różne trasy, tak aby wykorzystywały stworzoną fabrykę. Dodaj w menu głównym 4 opcję polegającą na stworzeniu biegu przez użytkownika z wykorzystaniem metody konstruującej ElementTrasy na podstawie napisu. Pamiętaj o obsłudze wyjątków.

Zadanie 3 (1 punkt)

Wymagane zadanie 1!

Dodaj do klas implementujących uczestników 4 z poniżej wymienionych klas. Pamiętaj aby w metodach **predkoscPoruszaniaSie** oraz **rozwiaczZadanie** znalazł się stosowny komentarz uczestnika do rodzaju terenu lub dziedziny zadania ;). Zaprezentuj ich działanie w programie.

Klasy dziedziczące po klasie **Czlowiek**:

- **Student** – Dziedziczy po klasie **Czlowiek**. ze względu na ogólne odczytanie ma dwa razy większą szansę na rozwiązanie wszelkich zadań niż zwykły człowiek. Ma dodatkową właściwość – kierunek studiów.
- **StudentPolitechniki** – dziedziczy po klasie **Student**. W dziedzinach związanych z naukami ścisłymi ma większe szanse powodzenia. 50% z fizyki, oraz 70% z matematyki oraz informatyki. Lubi imprezy.
- **StudentWETI** – dziedziczy po klasie **StudentPolitechniki**. Ma zwiększona szansę na rozwiązanie zadań z informatyki (niemal 100%).
- **StudentWArch** – dziedziczy po klasie **StudentPolitechniki**. Wykazuje podobną sprawność w rozwiązywaniu zadań z Sztuki jak i z Matematyki i Informatyki.
- **StudentWETIOrazLesnik** – Student WETI absolwent Technikum Leśnego. Dziedziczy po klasie **StudentWETI**. Wykazują większą wiedzę w naukach leśnych oraz posiada większą sprawność w poruszaniu się w niskim lesie.
- **LesnyBiegacz** – dziedziczy po klasie **Czlowiek**. Posiada większą sprawność w poruszaniu się w wysokim oraz niskim lesie, analogicznie jak zwykły człowiek po drodze oraz ścieżce. Poza tym szybciej niż zwykły człowiek przemierza drogę oraz ścieżkę.

Klasy dziedziczące po klasie **Robot**:

- **Terminator** – dziedziczy po klasie **Robot**. Zwyczajny robot z serii T-101. Posiada nieco większą sprawność w poruszaniu się w terenie niż zwykły człowiek. Rozwiązuje z 100% dokładnością zadania z nauk ścisłych. Nie jest w stanie sobie poradzić jednak ze sztuką oraz naukami leśnymi – losuje rozwiązanie.
- **TerminatorL** – dziedziczy po klasie **Terminator**. Niewielka seria T-101L zaprojektowana aby wspomagać leśniczych w ich pracach. Lepiej poruszają się w niskim lesie niż T-101. T-101L umieją też rozwiązywać zadania z dziedziny nauki leśnej z prawdopodobieństwem 60%.

Można też zastosować inne pomysły, takie jak **LesnyBiegaczAbsolwentWETI** – prędkość poruszania się jak u leśnego biegacza oraz znajomość informatyki oraz innych nauk ścisłych. Przy dodaniu innych dziedzin zadań można także stworzyć takie postaci jak **BiegającaFarmaceutka** – ma zwiększoną prędkość poruszania się, gdy jest taka potrzeba przepłynię rzekę wpływ, zna się na medycynie lub **ŚpiewającaFarmaceutka** – zna się na medycynie i sztuce, śpiewa zamiast mówić. Kolejną możliwością jest **Historyk** – zna się na historii, w wysokim lesie porusza się wolniej gdyż poszukuje artefaktów i grodzisk oraz innych śladów człowieka z dawnych czasów.

Zadanie 4 (1 punkt)

W klasie **BiegPoLesie** dodaj obsługę zdarzenia wejścia na metę. Zarejestruj obiekt klasy komentator jako subskrybenta tego zdarzenia tak, aby je komentował. Zaprezentuj w metodzie **main** subskrypcję tego zdarzenia poprzez metodę publiczną. Wykonaj to dowolną metodą przedstawioną w sekcji *Klasy wewnętrzne, anonimowe, lambda wyrażenia, interfejsy funkcjonalne*.